

„Dodávky fosforové munice Ukrajině jsou nemorální.“ ČR byla v tomto případě zneužita, tvrdí Štefec

[42tcen.com/entry/dodavky-fosforove-munice-ukrajine-jsou-nemoralni-cr-byla-v-tomto-pripade-zneužita-tvrđi-štefec](https://www.42tcen.com/entry/dodavky-fosforove-munice-ukrajine-jsou-nemoralni-cr-byla-v-tomto-pripade-zneužita-tvrđi-štefec)

Řecká vláda začátkem tohoto měsíce schválila prodej zakázané munice s bílým fosforem na Ukrajinu přes ČR. Zprávu, že česká vláda chce na Ukrajinu poslat zakázané zbraně, potvrdil i poslanec Radek Koten (SPD). O nebezpečí pro stát kvůli takovému rozhodnutí řekl pro neČT24 něco více Jaroslav Štefec.

Co si myslíte o využití tohoto typu zbraní?

K dodávkám a používání fosforem plněné munice mám dost podstatné výhrady. Možná to někoho překvapí, ale jako voják, byť bývalý, nemám rád zbytečné zabíjení lidí s použitím jakékoliv munice. A speciálně fosforová munice má své specifické vlastnosti, díky nimž došlo historicky již několikrát k pokusům o její zákaz, nebo alespoň o omezení jejího použití proti civilním cílům a osobám. Pro upřesnění si dovoluji připojit pár obecných informací.

Fosforem plněná munice je založena na použití vysoce toxického bílého fosforu. Vojáky je poměrně oblíbená už od poloviny 19. století. Líbí se jim schopnost fosforu snadno vzplát (k samovznícení stačí i teplota nad 30 °C), při hoření vydává jasně bílé světlo a hořící fosforová tavenina dokáže zatéci i do velmi malých otvorů a zapálit téměř vše.

Samotný pojem „*munice s bílým fosforem*“ může zahrnovat letecké pumy, dělostřelecké granáty, rakety, miny, a dokonce i ruční granáty. V případě „*řecké*“ munice, dodávané v rámci tzv. „*české muniční iniciativy*“, se nejspíše jedná o starší americké granáty ráže 155 mm z druhé poloviny 80. let, kterým v současné době končí životnost. Jejich náplň tvoří přibližně devět kilogramů plastifikovaného bílého fosforu s přídavkem syntetického kaučuku. Při jejich explozi vzniká typický „*fosforový déšť*“, kdy jasně zářící částice hořícího fosforu klesají k zemi a zanechávají za sebou stopu hustého bílého dýmu.

Velmi známé záběry tohoto „*deště*“ pocházejí z války ve Vietnamu. Armáda USA zde velmi intenzivně používala fosforové a napalmové pumy s fosforem k bombardování míst předpokládaného soustředění vojáků Vietcongu, při letecké podpoře vlastních vojáků, na které útočily vietnamské jednotky, ale i k bombardování civilních vesnic.

Použití fosforové munice vůči lidem je vysoce nehumánní. Hořící fosfor ulpívá na těle, zasaženým osobám způsobuje hluboké, velmi bolestivé a špatně hojitelné popáleniny a je velice obtížné jej uhasit. Jediným spolehlivým způsobem hašení je ponoření do vody. Rány, kontaminované bílým fosforem, se mohou znovu vznítit, dokonce i po několika dnech, například po odstranění obvazů. Fosfor, ponechaný v ráně, způsobuje otravy, projevující se těžkým selháváním orgánů s následkem smrti, nebo celoživotních zdravotních problémů. Při hoření fosforu vzniká také aerosol koncentrované kyseliny fosforečné, který silně dráždí nosohltan.

Pokud bude tato munice předána Ukrajině, nedělám si žádné iluze, že bude použita pouze na vojenské cíle. Dosavadní informace o ostřelování Donbasu hovoří samy za sebe. Jediné, čeho Ukrajina dosáhne, bude reciproční použití této munice ze strany Ruské federace a další trpící, poranění a mrtví lidé. Bohužel, už jsme si až příliš zvykli na to, že na nějakém mrtvém Rusovi nebo Ukrajinci nikomu „u nás na Západě“ nesejde. I proto se domnívám, že dodávky fosforové munice Ukrajině jsou krajně nemorální a nesmí k nim dojít.

Je známo, že ukrajinské ozbrojené síly již v roce 2022 vypálily municí s fosforem na obydlené obce v Bělgorodské oblasti. Ženevská konvence zakazuje použití fosforových bomb či granátů v místech, kde mohou být zasaženi civilisté. Proč byl pro Ukrajinu zrušen zákaz používání těchto zakázaných zbraní na ruském území?

Z mezinárodně-právního hlediska nelze fakticky o nějakém „zrušení zákazu“ munice s bílým fosforem pro Ukrajinu hovořit. On totiž žádný zákaz de facto ani de jure neexistuje. Její používání v bojových podmínkách upravuje více dokumentů, ale ani zdaleka nejsou závazné pro všechny státy.

Například dodatkové protokoly z roku 1977 k Ženevské úmluvě o ochraně obětí války z roku 1949 zakazují použití střeliva s bílým fosforem, pokud by byli ohroženi civilisté. Ale ani USA, ani Izrael je nikdy nepodepsaly. Americká armáda používala fosforovou municí jak ve válce ve Vietnamu, tak nověji v Iráku proti sunnitským povstalcům v bitvě o Fallúdžu, nebo v Afghánistánu proti bojovníkům Tálibánu. Izrael použil fosforovou municí v roce 2008 v Pásmu Gazy během operace Lité olovo a některé záběry naznačují její použití i v současném konfliktu.

Důležitou roli hraje také protokol č. III k Úmluvě o určitých konvenčních zbraních z roku 1980, nazvaný Úmluva o zákazech nebo omezení použití některých konvenčních zbraní, které mohou být považovány za nadměrně škodlivé nebo mající nerozlišující účinky. Ten sice nezakazuje použití munice s obsahem bílého fosforu ve vojenských akcích, ale přísně zakazuje její použití v oblastech obydlených civilisty. Tento zákaz se ovšem nevztahuje na osvětlovací, indikační, kouřovou nebo signalizační municí a situaci komplikuje i univerzálnost použití fosforové munice. Ta může být totiž použita jak proti živé síle nepřítele, tak k osvětlování bojiště, nebo při značkování cílů. Bojujícím stranám a jejich sympatizantům to pak umožňuje prezentovat na mezinárodní scéně nasazení bílého fosforu diametrálně odlišným způsobem.

Z těchto důvodů není fosforová munice i přes výše uvedené devastující účinky na zasažené osoby kategorizována ani jako zbraň zápalná (podobně jako napalm), ani jako zbraň chemická (jako fosgen nebo chlór). Organizace pro zákaz chemických zbraní nemá fosforovou municí ve svém seznamu zakázaných látek, ačkoliv OSN považuje fosfor za zápalnou chemikálii. Nicméně i v rámci OSN existuje řada rozporů a je otázkou, zda použití fosforové zbraně lze považovat za válečný zločin, nebo její použití plošně zakázat.

Znamená tato zpráva, že nákup zbraní v rámci Bidenem schválené české muniční iniciativy pro Ukrajinu umožňuje zabíjení civilistů?

Jakékoliv nákupy a dodávky zbraní do míst válečného konfliktu principiálně vedou k zabíjení civilistů. My tady u nás, „na západě“, tomu cudně říkáme „kolaterální ztráty“.

Je paradoxní, že ČR snad jako jediná země NATO nezahrnuje do smluv na dodávky zbraní a munice na Ukrajinu zákaz jejich používání vůči civilnímu obyvatelstvu na ruském území. To byl ostatně hlavní důvod, proč v souladu s jednacím řádem RB OSN požádal na konci minulého roku ruský představitel při RB, aby se jejího jednání zúčastnil český zástupce při OSN a vysvětlil, proč ČR připouští u českých zbraní dodávaných na Ukrajinu (konkrétně raketometů Vampýr ráže 122 mm a raket pro ně) použití proti civilním cílům na území Ruské federace. Že se ministr Lipavský zachoval jako hlupák, když účast českého zástupce na tomto jednání odmítl, je druhá věc.

Proto považuji za pochybný celý „český program“ nákupu munice ráže 155 a 152 mm. Jeho veřejná prezentace se velmi liší od jeho politického a zejména obchodního pozadí, které je poměrně dobře zmapované, a domnívám se, že ho dobře znají i ruské tajné služby. Vypadá to, že česká strana byla v tomto případě zneužita právě pro svou ochotu nést rizika spojená s použitím nakoupené munice proti území Ruska. Naši bezpečnost to pro nejbližší budoucnost rozhodně nezvýší.